

Posamezna številka stane 1 din.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine prošle. Telefon interurban št. 113.

15. številka.

MARIBOR, dne 23. marca 1925.

Letnik I.

Zaplemba lista.

Zadnja številka je bila zaplenjena s sledečim odlokom:

Pov. štev. 325 39-25.

Maribor, dne 20. 3. 1925.

»Naša Straža«,
periodični list,
prepoved razširjanja.

Uredništvu lista »Naša Straža«

v
Mariboru.

Prepoveduje se razširjanje in prodajanje št. 14 v Mariboru izhajajočega periodičnega časopisa »Naša Straža« z dne 20. marca 1925 radi članka »Po sklepu verifikacijskega odbora.«

Vsebina tega članka zamore izzvati k plemenskemu razdorju in izziva mržnjo do države kot celote. Radi tega se mora v smislu člena 13 in 138 kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev izreči prepoved izhajanja in razširjanja te tiskovine.

Izvršitev zaplembe je poverjena gospodu polic. oficijalu Lavoslavu Lipuš.

Vodja kr. policijskega komisarijata
policijski nadsvetnik: Kerševan m. p.

V članku »Po sklepu verifikacijskega odbora«, radi katerega je bil list zaplenjen, se je podalo nekaj odlomkov iz beograjskih listov, ki se bavijo s sklepom verifikacijskega odbora o razveljavljanju hrvatskih in odgoditvi slovenskih štajerskih mandatov. V Mariboru se je torej nekaj zaplenilo, kar se je tiskalo in svobodno razširjalo v Beogradu ter je svobodno preromalo lepo število listov po državi. Iste odlomke, ki so nam bili zaplenjeni, je neovirano priobčil dva dni poprej tudi ljubljanski »Slovenec« (štev. 63 od 18. 3. t. l.). Na prvi strani ima odlomke iz »Politike« in »Novosti«, radi katerih se je naš list zaplenil.

Iz tega sledi, da je v Mariboru prepovedano, kar se v Ljubljani in po drugih mestih države lahko svobodno piše in čita. V Mariboru je torej čisto posebna cenzura, ki pleni in prepoveduje stvari, ki so z navedbo vira posnete iz drugih nezaplenjenih listov. Zaplemba zadnje številke ni edini primer in dokaz za to, poleg zaplembe so namreč še tožbe in ovadbe na sodnijo radi stvari, ki so se svobodno širile po veliki večini listov v državi. Proti odgovornemu uredniku je v teku dobrega mesca dni vložena cela kopica tožb od policije radi člankov in odlomkov, ki so bili že nešteto krat tiskani po drugih listih, a še nikdar in nikjer obtoženi v celi državi. Obtožbe se glasijo na paragrafe 103 in 104 srbskega kazenskega zakona (žalitev oblasti, oblastnih, uradnih oseb itd.), do njih pa pride na sledeči način, ki gotovo nima primere v celi državi:

V političnih člankih in noticah se govori o radikalni stranki in o njeni politiki ter se pri tem seveda ne more izpustiti ime Nikole Pašiča kot šefa stranke, kakor tudi vladni listi nikdar ne napadajo opozicijskih strank brez imen voditeljev. Ker so pa Pašič, Pribičević, Žerjav itd. oblastne ali uradne osebe, se list kratkoma obtoži. To je čisto posebna in čisto nova praksa. Lani pod Davidovičevo vlado so bili pa Korošec, Davidovič, Spaho, Sušnik itd. oblastne in uradne osebe, a radikalni in samostojno demokratski listi niso samo udrihali po »klerikalcih«, »Turkih«, separatistih, radičevcih itd., ampak tudi po Korošču, Davidoviču itd., ker tedaj še ni bilo tako ganljive skrbi in zaščite za uradne osebe.

Predmet obtožb lista od strani cenzorjev v Mariboru so nadalje tudi stvari, brez katerih listi, ki se količkaj bavijo s politiko, sploh ne morejo izhajati. To so izjave posameznih politikov, voditeljev, političnih skupin itd. Take izjave so povečini še imunizirane, preidejo nespremenjeno vse liste, tudi vladne ali nasprotne v svrhu polemike, v Mariboru se pa radi njih — vraga tožba proti listu. V primeru bodi navedeno, da je predmet tožbe tudi znano pismo, ki ga je Davidovič po volitvah pisal Pašiču. To pismo, kakor ga je Davidovič spisal in podpisal, je prešlo do malega vse liste v državi, za povod obtožbe proti listu se je pa gotovo vzelo samo tu v Mariboru. Enako je z raznimi političnimi objavami, ki se priobčujejo natančno z navedbo vira in katerim bi cenzor sam moral videti, da so imunizirane in da so jih tudi drugi listi polni.

Čisto posebne cenzorske metode v Mariboru bomo z natančnimi podatki in dokazi predložili centrali Jugoslov. novinarskega združenja, da podvzame vse potrebne in mo goče korake ter da obvesti svoje člane, kak novinarski raj je v Mariboru, potem pa predložili vladi, naj se že enkrat odloči, ali se bo glede tiska cela država ravnala po Mariboru, ali pa Maribor po celi državi.

Ob sestanku skupščine.

Včeraj se je sestala narodna skupščina, ki ima kot prvo nalogo razpravljati o sklepih verifikacijskega odbora. Najprej se bodo obravnavali »nesporni« mandati, to so mandati radikalov in samostojnih demokratov ter oni opozicijski mandati, (dr. Spahovi, zemljoradniški, nemški itd.), ki so se tudi v verifikacijskem odboru gladko potrdili, na zadnje pa pridejo na vrsto hrvatski mandati in odločitev mora pasti glede sklepa verifikacijskega odbora o razveljavljanju 61 hrvatskih mandatov in dveh Davidovičevih v bregalniškem okrožju v južni Srbiji ter o odgoditvi 11 slovenskih mandatov v okrožju Maribor—Celje.

Za kaj so se radikalni odločili, danes še ni znano in najbrž tudi ne bo do zadnjega trenutka. Če imajo svoje sklepe že gotove, jih bodo tudi nalašč prikrivali ter do zadnjega zatrjevali, da se sklepi verifikacijskega odbora še lahko popravijo in spremenijo pod pogojem gotovih izjav, katere bi seveda oni narekovali Hrvatom.

To je navadno izsiljevanje. Radikalni bi hoteli hrvatsko stranko idejno onemogočiti pred narodom ter obenem tudi razbiti opozicijski blok. Potem bi pa zopet storili, kar bi sami hoteli in kar bi jim šlo v račun iz strankarskega in taktičnega, a nikdar in nikakor ne iz moralnega in pravnega vidika.

V tem so si radikalni na jasnem, da jim abstinenca opozicije močno skrajša obstoj na oblasti, na položaj pa v glavnem gledajo takole: Če se opozicija abstinira od dela v skupščini, ko bi bili mandati razveljavljeni in odgodeni tudi v plenumu skupščine, ostane dvoje: ali se s Pribičevićem nadaljuje delo v parlamentu ter skle-

nejo nekateri zakoni, ali se pa po preteku par tednov tudi Pribičevića nažene v opozicijo ter sestavi samostojna radikalna vlada. V obeh slučajih bi se pa seveda kmalu začel pripravljati teren za nove volitve. Razmišlja in govori se tudi o ponovnih volitvah za razveljavljene hrvatske mandate. Te volitve bi se pa vršile po novem volilnem zakonu, ki bi se na hitro sprejel ter bi v mnogem naravnost predpisoval, kdo sme kandidirati. Radikalni mislijo, da bi prav lahko opravili z novimi ljudmi, katere bi bili Hrvati prisiljeni postaviti za svoje zastopnike.

Jasno je, da radikalni rajši sami vodijo volitve, kot pa z zavezniki samostojnimi demokrati, ki so jim samo v nepriliko in škodo. Če bi opozicija ostala, kakor je izšla iz volitev, bi radikalni ne mogli izhajati brez samostojnih demokratov, če se pa opozicija zmanjša na tretjino, pa lahko odstovijo svoje zaveznike, kadar hočejo. Silno ironična je usoda samostojne demokratske skupine! Strupeno in zagrizeno sovraštvo do opozicije, zlasti pa do predstavnikov Slovencev in Hrvatov bi rado vriskalo ob nasilju in uničevanju mandatov hrvatskih, slovenskih in sploh vseh opozicijskih, pa ne more in ne sme v strahu pred izgonom iz vladnega raja —

Ta bridkost in nesreča za Pribičevićevo skupino pa ne bo izostala. Kakor vse kaže, jo bodo radikalni tako dolgo obdržali na vladi, da ji naprtijo največji del odgovornosti za vse v največji naglici sprejete zakone, potem jo pa brezobzirno zavržejo ter pustijo, da jo pri novih volitvah zmeljeta mlinska kamna: radikalni in opozicijski.

Vsebina sporazuma opozicijskega bloka.

Nekateri beograjski listi objavljajo naslednjo vsebino sporazuma in temeljnih točk opozicijskega bloka, ki pa ni niti natančna, niti definitivna:

1. Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije zahteva, da mora biti temelj za ureditev države ljudska suvereniteta. Ta pa je mogoča samo v parlamentarni monarhiji po načinu kakor je v Angliji.

2. Blok priznava državo kraljevine SHS, njeno celokupnost in njeno stalnost mej in monarhijo po vzgledu v Angliji.

3. Blok bo zahteval, da naj se vse samoupravne enote kakor skupno skupščinsko delo osnujejo in ustvarijo na temelju samouprave. Na tem principu se morajo urediti vse enote od skupščine do občine.

4. Blok bo vodil v svojem delovanju politiko ljudskih in političnih interesov. Vse zveze z inozemstvom se prekinejo, tudi z Moskvo.

5. Blok smatra, da je naš narod ljudsko demokratičen. Z ozirom na to mora gospodarsko življenje štiti kmetijski stan. Celokupno kmetijsko življenje naj se organizira na združnem temelju. Blok priznava razredno solidarnost.

6. Blok bo zahteval, da se z zakonom določi stroga kazen za državne uslužbence, ki so zlorabljali svoj položaj ob priliki volitev v narodno skupščino. V istem smislu bo zahteval, da se verifikacija poslanskih mandatov izroči kasacijskemu sodišču namesto verifikacijskemu odboru narodne skupščine.

7. Blok sprejema popolnoma delovni program Davidovičeve vlade, ki je bil prebran avgusta preteklega leta in ki zahteva najširšo konsolidacijo in politiko sloge Slovencev, Hrvatov in Srbov, obnovo zvez z Rusijo, borbo proti korupciji, izboljšanje uprave, izvedbo široke samouprave, čuvanje državljanske svobode, sprejetje zakona o invalidih, zakon o davčni reformi.

Slika verifikacije.

Dopisnik zagrebškega »Jutarnjega lista« je prav dobro opisal verifikacijski odbor, ki je odločal o veljavi glasov, ki jih je dalo ljudstvo pri zadnjih volitvah.

Prej so verifikacijski odbori na kratko potrjevali, kar je bil pravi volilni izid, sedaj je pa to drugače. Takoj se vidi, da ima večina odbora posebne namen in na vodila. Odbor ima 21 članov, drugi poslanci sicer lahko poslušajo, a ne smejo govoriti. To je bilo doslej, sedaj so se pa vmešavali v verifikacijo tudi drugi.

Zbor enajstorice

Večino tvori deset radikalov in en samostojni demokrat. Ta večina se obnaša razposajeno, bahavo in silovito, ko jo pa opozicija toleže z argumenti, se pa cinično smeje. Debate za neumesnimi medklici se zato po navadi slišijo od blizu in od daleč kot prepir v kavi kavarni in gostilni ali v najboljšem slučaju kot spor za odbor kake podeželske čitalnice.

Predsednik odbora

bosanski radikal dr. Milan Srškič, dijak avstrijske pravne fakultete, okrogle glave, precej visok in debel, se trudi kazati objektivnost v razpravi. Mirno sedi, poslušša posamezne govornike, čisto pa vzame liste in čita ter se zdrzne, ko je preveč hrupa, — in zakliče z močnim glasom: Prosim gospode, da pustijo govornika in ga mirno poslušajo. Stvar razprave je tako resna, da je treba več resnosti — —. Nato se zbor enajstorice umiri, pa seveda samo za kratek čas.

Kričaji.

Enajstorici pomagajo neprestano kričaji od zunaj. To je predvsem bosanski radikal Stjepo Kobasica, ki v odboru nima ničesar iskati, a dela vedno neslane medklice in krike, če govorijo opozicijski. Drugi je neki Brankovič, ki se tako neumno dere in zaletava, da

se smeji samo člani večine. Večkrat so že rekli drug drugemu: Reci mi, bre, naj ne moti! — — Brankovič, Kobasica in drugi vpijejo seveda naprej.

Značilni tipi večine.

Tu je najprej Bora Milovanović iz Skoplja, Crni, po madizirani lasje na prečko, izpita blede lica zagrizenih potez, črne, pristrižene brke ter neprestano šviganje sem in tja, kakor natakark kakega tretjevrstnega lokala. Referent večine je bivši profesor Jovan Radonjič. Po blede-žoltem licu, vzbočenih kosteh in srepem pogledu bi izgledal kot kitajski doktor Tokeramio iz »Tajfuna«, ko pa zagrizeno razlaga, kako komunisti so Hrvati, je pa prava slika beograjskega čituta v kaki menjalnici. Beograjske »Novosti« pravijo, da Radonjič že ve, zakaj je tako vnet za režim. On je namreč — član monopolske uprave v Beogradu, član uprave fondov v Beogradu, član upravnega sveta tovarne za vato, član upravnega sveta sladkorne tovarne v Čukarici, član uprave vicinalnih železnic, član uprave tovarne v Novem Vrbasu, član uprave podjetja Neimar v Beogradu, član uprave vodne zadruge v Pančevu, član upravnega sveta banke v Senti, član upravnega sveta kanala kralja Petra, član uprave tovarne za špirit v Vel. Bečkereku, član upravnega sveta vojvodinske svilarne, član upravnega sveta društva za eksploatacijo šum in rud itd. itd.

Državni odvetnik večine.

To ulogo igra Milan Simonović, beograjski advokat in znani posredovalec med advokati in ministri. Bil je že minister agrarne reforme ter je vse svoje prijatelje pretvoril v »vojnne dobrovoljce«, da so dobili zastoj zemljišča. Zagrizeno dokazuje, kako prevratni in komunistični so Hrvati, ko pa pride na program HRSS, se pa zaleti ob besedi »mirotvornost«, kakor ob jedi, ki peče.

Malo humorja.

Moč opozicije ni samo v dobrih govornikih, ki z članom in dokazili tolčejo enajstorico, ampak tudi v hitrih in duhovitih odgovorih. Debeli in zaspani vodinski radikal Grgin vedno nekaj godrnja, rad se pa tudi oglasi z latinskimi izreki, ki niso v nobeni zvezi z govori opozicijonalcov. Tako se je enkrat nenadoma zadril: »Pa če niste boljševiki, zakaj ste pa šli namesto na drugo internacionalo v Amsterdam, na tretjo v Moskvo!« — ter dostavil: »O tempora, o mores!« — Dr. Nikić (Hrvat) mu je odgovoril: »O asini, o boves!« —

Vinski duhovi.

V nedeljo, ko je trajala seja pozno v noč, se je v ministrski sobi, kakor je najprej poročalo režimsko »Vreme«, točilo tudi vino. Enajstorica je postala glasneja, v kolikor je bilo to še sploh mogoče, slišale so se tudi popevke in tako so tudi vinski duhovi sodelovali pri verifikaciji.

Zavednost poslancev.

Posamezni radikalni poslanci v razgovoru niso proti sporazumu. Vsak pravi: vem, da imate prav, za vas bi bil, pa ne morem, strankina disciplina in pa da se mi tako ne zgodi, kakor Protiču, Petroviču itd. — Jaz bi, pa — ne smem, pravi vsak, ko pa pride od posvetovanja iz kluba, je pa čisto — drug človek. Hrvatski poslanec pa pravi srčno in odločno: Pošteno smo prišli in bi ostali, če se nas pa meče ven, potem pa nikdar več!

Po svetu.

Odgoditev konference Male antante. Konferenca Male antante se je za gotovo nameravala sklicati koncem tega meseca v Bukarešti. Sedaj je pa nenadoma preložena na mesec maj in se širijo radi te odgoditve razne vesti. Rumunski zunanji minister Duca je sedaj izjavil, da se konferenca ne odlaga radi notranjih razmer v Jugoslaviji, kakor se je od gotovih strani naglašalo, ampak samo radi tega, ker je Grčija prosila za pristop k Mali antanti in ker je potrebno, da se poprej končajo pogajanja med Jugoslavijo in Grčijo, ki so sedaj v teku. Dogovor med Grčijo in Jugoslavijo bo podpisan aprila v Beogradu in potem se še le lahko skliče konferenca Male antante.

Združenje evropskih držav. Francoskemu vladnemu predsedniku je predlagal češki zunanji minister dr. Beneš združenje evropskih držav na dve skupini — na zapadno in na vzhodno. Obe skupini bi stali pod varstvom Lige narodov ter bi bili organizirani kakor neka vrsta združenih držav v Evropi. Zapadno skupino bi tvorile pred vsem Anglija, Francija, Belgija in Nemčija, vzhodno pa Češka, Poljska, Avstrija, Rumunija itd. Italija bi se lahko priključila zapadni ali pa vzhodni skupini.

Pred padcem Bratianujeve vlade. Sedanja rumunska vlada je že davno izgubila vse simpatije med ljudstvom. Oslablja se je edino na dvorske in kapitalistične kroge. Radi raznih gospodarskih odredb in zakonov se je vlada osovražila tudi v inozemstvu ter tako silno škodovala ugledu in interesom Rumunije. Rumunski listi, razven vladnih, pišejo o skorajšnjem padcu kabineta Bratianu. Zamenjal ga bo skoro gotovo voditelj opozicije, general Avarescu.

Državno-predsedniške kandidature v Nemčiji. V Nemčiji nastopa že sedem državno-predsedniških kandidatov. Kot skupni kandidat desničarjev se imenuje dr. Jarres, če tudi skrajni nacionalisti in monarhisti še niso pustili načrtov svoje posebne kandidature. Kandidat Jarres je izdal že svoj proglas, ki je izzval veliko ogorčenje v republikanskih krogih, ker je podpisan tudi od zastopnikov organizacij in posameznikov, ki so sodelovali pri političnih umorih in monarhističnih prevratih poskusih. Tako so na Jarresovem proglasu podpisani tudi člani organizacije »Wikingbund« in med njimi kot prvi bivši kapitan von Killinger, ki je bil obtožen in tudi zaprt radi sokrivde umora Erzbergerja. Tudi ljudje, ki se smatrajo za soudeležence morilske zarote proti Rathenau-u, so podpisani na proglasu kandidata Jarresa.

Smrt znamenitega angleškega politika. Dne 20. t. m. je umrl v Londonu glasoviti angleški politik lord George Nathaniel Curzon, bivši dolgoletni državni tajnik za zunanje zadeve v kabinetih Lloyd Georgeja, Bonar Lawa in Stanleya Baldvina. Lord Curzon se je rodil leta 1859. Po dovršenih študijah se je začel pečati s političnim vprašanjem in njegova marljivost ter dobre zveze so mu pomagale do sijajne politične karijere. Leta 1886 je bil izvoljen v parlament kot član konservativne stranke. Pozneje je bil dolgo časa podkralj Indije, med vojno pa je vstopil v kabinet Lloyd Georgeja kot državni tajnik za zunanje zadeve. V poznejših konservativnih vladah, ki so sledile Georgjevemu kabinetu, je obdržal isti resor ter prevzel britansko zunanjo politiko popolnoma v svoje roke. Njemu se pripisuje tudi protiboljševiška akcija v državah zapadne Evrope. Curzon je bil do skrajnosti nasproten vsakemu zblizanju z Moskvo.

Francoski premjer in angleški zunanji minister. O sestanku Herriota s Chamberlainom, ki se je vračal z Ženeve v London, je bilo izdano sledeče uradno poročilo: »Na svojem povratku iz Ženeve je Chamberlain po dogovoru znova obiskal ministrskega predsednika Herriota. V dolgotrajnem razgovoru sta si povedala svoje misli o raznih problemih zunanje politike, zlasti o problemu varnosti, hoteč soglasno najti za obe državi sprejemljive rešitve. Uspeh pogovora je bil, da sta glavne točke obstoječih problemov natančno označila. Pogajanja se bodo nadaljevala diplomatskim putem v duhu prijateljstva in sodelovanja

Za spomlad!

Originalno angleško sukno

modno perilo, samoveznice, klobuki itd.

Fr. Mastek, Glavni trg 16.

z zavezniki.« Zastopnikom časopisja je Chamberlain naknadno še povedal, da sta se s Herriotom razgovarjala v prvi vrsti o vprašanjih varnosti in o sprejemu Nemčije v Društvo narodov, ker je obnova Evrope nemogoča brez sodelovanja Nemčije v Društvo narodov. O ženevskem sporazumu ni bilo govora, ker je pokopan. Nasproti tej izjavi je ugotovil Herriot, da ženevski sporazum ni pokopan, ampak samo odložen do septembra. Pogodba o varnosti, da katere bo gotovo prišlo, mora biti registrirana pri Društvo narodov in bo temeljila na istih principih, kakor ženevski sporazum. Poljska nima vzroka za vznemirjanje, ker je Francija lojalna zaveznica. Glede pristopa Nemčije k Društvo narodov pa sta s Chamberlainom istega mnenja.

Brantingov naslednik. Umrlega Brantinga bo nadomestil kot predsednik švedske socialistične stranke Thorsson, ki je tudi eden od ustanoviteljev stranke. — Thorsson, ki je star že bližje 60 let, je bil v svoji mladosti čevljar ter ima velike zasluge v delavskem strokovnem gibanju. V prvem kabinetu Brantinga je bil finančni minister.

Katastrofalen požar v Tokiju. Komaj leto dni po strašnem potresu je zadel japonsko glavno mesto Tokijo zopet enako strahovit udarec. Nastal je strahovit požar, proti kateremu se je borilo prebivalstvo z vsemi močmi, da ga je zadušilo. Velik požar je objel cele dele mesta, ki je zgrajeno vsled nevarnosti potresa večinoma iz lesa in papirja, ki nudi ognju izbornu hrano. Upepeljenih je na tisoče poslopij in škoda bo naravnost ogromna. Človeških žrtev je obilo.

Dnevne novice.

Prihodnja številka »Naše Straže« izostane radi praznika.

Srbija in začetek svetovne vojne. Radikalni prvak Ljuba Jovanović, ki je bil leta 1914 prosvetni minister v srbski Pašičevi vladi, je napisal pod naslovom »Krv Slavenstva« nekaj svojih spominov. O času tik pred vojno piše: »Ne spominjam se več, ali je bilo koncem maja ali začetkom junija, ko je nam (članom vlade) g. Pašič povedal, da se »neki« pripravljajo iti v Sarajevo in tam umoriti Franca Ferdinanda, ki da bo 28. junija (na Vidov dan) prišel tja in bo slovesno sprejet.« Dalje pripoveduje Ljuba Jovanović, da je pozneje zvedel, da pripravljajo atentat neki pritrjotični dijaki iz Bosne. Takratni minister za notranje zadeve Stojan Protič je sicer ukazal obmejnim oblastem ob Drini, naj mladim ljudem, ki so se »za to« (da umore Franca Ferdinanda) napatili v Sarajevo, prehod na avstrijsko ozemlje onemogočijo. Toda te oblasti so bile same v organizaciji in niso izvršile Protičevega ukaza, ampak so mu javile, da je povelje prišlo prepozno, ker so mladi ljudje že prešli na ono stran. Zato se je poskus srbske vlade, da prepreči atentat, ponesrečil. Ljuba Jovanović opisuje nato svoje občutke, ko je prejel 28. junija popolne telefonično poročilo o umoru, in pravi: »Čeprav sem vedel, kaj se tam pripravlja, se mi je vendar zdelo, kakor da me je nekaj udarilo, in ko so mi prvo poročilo potrdili tudi z druge strani, se me je lotila težka skrbi.« — To in drugo se popolnoma krije s tem, kar je pisal srbski zgodovinar Stanojevič o sarajevskem umoru in o revolucionarni organizaciji »Ujedinjenje ali smrt« v Beogradu, ter dokazuje, da so nekateri člani srbske vlade morali vedeti za atentatske priprave. Zapiski Ljube Jovanovića so dvignili sedaj kar na enkrat mnogo prahu v mednarodnem svetu. Angleška pisateljica Miss Durham je že na nekaterih predavanjih označila Pašiča kot vojnega krivca in celo Seton Watson je objavil v londonski »Times« razpravo z naslovom »Senzacionalna snov«. V tej razpravi se očita, zakaj srbska vlada ni uradno obvestila avstrijske, ko je vedela, kaj se pripravlja v Sarajevu. Da je tedanji srbski poslanik na Dunaju nekaj svaril pred potovanjem v Sarajevo ni bilo dovolj. — Beograjska vlada namerava sedaj izdati posebno knjigo o dogodkih pred in ob začetku svetovne vojne v dokaz, da Srbija ni bila kriva vojne, temveč, da je bila njena žrtve. Iz Beograda se pa tudi sliši, da misli en del radikalov in to pred vsemi Velizar Janković in Laza Marković začeti gonjo proti Ljubi Jovanoviću, češ, da je on s svojimi zapiski spravil v slabo luč Srbijo in njene državnike.

Ze zopet en zamahljaj po Nastas Petroviču in občinskem premoženju. Finančni zakon, kakor je predlagan od vladinovec, bo dobil posebno odredbo, po kateri se bodo morali izmenjati vsi dosednji člani državne Hipotekarne banke in izvolili novi. Ta odredba je predvsem naperjena proti Nastasu Petroviču, ki je član ravnateljstva državne Hipotekarne banke. V zgoraj omenjeni predlog bo uvrščena tudi naredba, po kateri bodo občine prisiljene naložiti svojo gotovino pri Hipotekarni banki. To naredbo tolmači beograjski list »Balkan« takole: Kar se tiče občinskega imetja na Hrvatskem, v Slavoniji in v Sremu, se mu mora dati malo več sigurnosti, kakor ga je imelo dosedaj. Občinska gotovina ravnokar omenjenih pokrajin je po večini

v rokah zagrebških bank, ki se spuščajo večkrat v spletkarije, ki so kritičnega značaja za banke in za vse one, ki so jim zaupali svoj imetek. Mi pozdravljamo to naredbo vlade, pravi »Balkan«, da bodo namreč občine prisiljene, svoj denar in imetek nalagati v državni Hipotekarni banki v Beogradu. Iz velesrbskega stališča bo ta naredba zares hvalevredna, a pretežna večina našega naroda vendar le ni v rokah velesrbsstva.

Občine, pozor! Te dni so dobile vse občine vabilo dr. Spiller-Muysa, agrarnega komisarja v Ljubljani, da pristopijo k Zvezi slovenskih srenj in sosesk. Opozarjamo občine same na to, da je dr. Spiller-Muys, ki to Zvezo slov. srenj in sosesk pripravlja, samostojnej, ki bi rad naše občine potegnili v liberalni krog.

Kdo je vršil nad volilci v mariborskem volilnem okrožju teror? G. poslanec dr. Hohnjec je v verifikacijskem odboru navedel o volilnem terorju žerjavovcev ta-le vzgled: E. G., učitelj v Murski Soboti, je kot predsednik volilne komisije na volišču St. Jurij II v Prekmurju v začetku volitve volilcem, ki so čakali pred voliščem, prigovarjal, naj volijo dr. Pivkovo listo, če hočejo, da se bodo znižali davki ter da se bo v šolah učilo tudi madžarski in nemški. Volitev je začel šele ob 8. uri, v volilni lokal je spuščal samo po enega volilca, vsakega je dolgo in brez potrebe podučeval o volitvi, vsled česar nad 240 volilcev ni moglo vršiti svoje volilne pravice. Slično je ravnal učitelj C. H., predsednik volilne komisije na volišču Krog v Prekmurju. Puščal je samo po enega volilca v volilni lokal ter šel za posameznimi volilci k škrinjicam, da bi mogel videti, v katero škrinjico glasuje. Na šolskem poslopju v Krogu, kjer so se vršile volitve, je dal nalepiti agitacijske letake za nacionalni blok. Ko so na dan volitve dne 8. februarja volilci, sklicujoč se na čl. 196 zakona za volitve narodnih poslancev, zahtevali, naj se ti plakati odstranijo, jim je zagrozil: »Ako jih kdo odtrga, ga dam takoj zapreti!«

Letošnje birme se bodo vršile v naši škofiji po sledečem redu: v dekaniji Velika Nedelja: v soboto, 9. maja 1925 pri Veliki Nedelji, nedeljo, 10. maja v Ormožu, ponedeljek, 11. maja v Središču, torek, 12. maja pri Sv. Bolfenku na Kogu, sredo, 13. maja pri Sv. Miklavžu, četrtek, 14. maja pri Svetinjah, soboto 16. maja pri Sv. Tomažu in v nedeljo 17. maja pri Sv. Lenartu blizu Velike Nedelje. V dekaniji Zavrče: v nedeljo 14. junija v Zavrču, ponedeljek, 15. junija pri Sv. Barbari v Halozah, torek, 16. junija v Leskovcu v Halozah, sredo, 17. junija pri Sv. Vidu in četrtek, 18. junija pri Sv. Trojici v Halozah. V dekaniji Maribor desni breg: v nedeljo, 21. junija pri Sv. Lovrencu na Pohorju, ponedeljek, 22. junija pri Sv. Mariji v Puščavi, torek, 23. junija v Rušah in sredo, 24. junija v Limbušu. V dekaniji Marenberg: v soboto, 4. julija na Muti, nedeljo 5. julija v Marenbergu, ponedeljek, 6. julija na Remšniku, torek, 7. julija v Breznem in sredo 8. julija na Kapli. V dekaniji Staritrj: v nedeljo, 19. julija pri Sv. Martinu, ponedeljek, 20. julija pri Sv. Vidu nad Valdekom, torek, 21. julija v Doliču, sredo, 22. julija pri St. Ilju pod Turjakom, četrtek, 23. julija pri Sv. Miklavžu, soboto, 25. julija v Podgorju, nedeljo, 26. julija v Slovenjgradcu, ponedeljek, 27. julija v Staremtrgu, torek, 28. julija pri Sv. Roku na Selah, sredo, 29. julija pri Sv. Danielu v Razboru, četrtek, 30. julija v Pamečah, soboto, 1. avgusta na Kronske gori in nedeljo, 2. avgusta pri Sv. Janezu blizu Dravograda. — V mariborski stolnici se zavoljo romanja v Rim, vrši birma namesto na binkoštno nedeljo že na praznik Vnebohoda Gospodovega, dne 21. maja 1925.

Orjunski sprevod v Velenju. V nedeljo, ko je šlo največ ljudi skozi velenjski trg k ranemu sv. opravilu, se je pomikal od Bizjakove gostilne proti Žizekovi hiši čuden sprevod. Na čelu je korakal g. zdravnik z lampijonom, za njim ravnatako vsi tukajšnji orjunci. Posebno je bilo opaziti rudniško uradništvo in večino učiteljstva. Povorko je spremljal od zadaj godec s harmoniko. Začuden smo se vprašali, ali je šele sedaj pokop pusta! Tukajšnja orjuna je imela takozvane plesne vaje. Vodil jih je učitelj Furlan, ki se posebno razume na politiko v šoli. V soboto je pa napravila japonski večer, ki se je spremenil v japonsko noč in japonsko jutro, ko jih je malo pred sedmo uro nagnal gospodar in so šli nadaljevati veseljačenje k g. zdravniku. Ni tudi dosti manjkalo, pa bi se bila čedna družba stepla. Te plesne vaje po dvakrat v tednu so trajale do enih, pol dveh, do dveh po polnoči in nazadnje celo noč. Ali z višjim dovoljenjem? Čudimo se le sicer poštenemu gospodu Bizjaku, da hoče trpeti tako družbo v svoji hiši. Odkod imajo ti ljudje toliko denarja? Nedavno so naši šahovci celo noč prekročali na šoštanjski orjunski pustni maškeradi. Huda jim je potem predla v uradu, zato so sedaj prestavili postno maškerado na soboto večer, da komedijo lahko nadaljujejo čez dan v nedeljo. Tisto ogabno popivanje med rudarji je precej ponehalo, ko so jih toliko odpustili, orjunski del uradništva je pa sedaj še le prav začel. Tukaj bi pač bilo potrebno, jih nekaj odpustiti! Saj se pri delu gotovo ne ženejo tako kot pri plesu in pri kozarcu. Ali vas nič ni sram takega početanja, ko toliko družin strada in je tolik ootrok raztrganih? In kaj si bodo mislili naši otroci, ki so to gledali sredi postala? Ali morejo take učitelje spoštovati, ki jih vidijo na maškeradi!

Razmnoževanje direktno rodečih grozdnih vrst. Z ozirom na nevarnost, ki preti slovesu in cenam naših znamenitih vin s prodajo ali mešanjem z vinom od direktno rodečih trt, je izdalo veliko županstvo sledečo odredbo: Vsa županstva in žandarmerijske stanice imajo nalog, da ljudstvo opozorijo ter primerno podučijo, da je razmnoževanje in prodaja takozvanih neposredno rodečih, tudi samorodečih grozdnih vrst ali direktnih produktorjev, kakor šmarnica ali noah, elvira, othelo, delavare, horbement, olinton, jaunes, izabela itd., strogo prepovedano. Državni ekonom naj ob priliki raznih

sejmov in na običajnih tržiščih redno pregledajo v nakup ponujeni trtni material in povzročijo, da se sadike šmarnice in drugih samorođeđih trt zaplenijo in uničijo, oz. da se postopa po čl. 52 pravilnika proti prodajalcem. Obenem je opozoriti vse vinogradnike in lastnike privatnih trsnic, da se bo začel zakon v tekočem letu točno izvajati, ter da je trgovanje s tako trto kaznjivo po par. 319 in 326 kazenskega zakona. Sploh je vsakogar svariti pred saditvijo šmarnice. Posestnike nasadov šmarnice ali drugih neposredno rođeđih amerikanek je podučiti in opozoriti, da dobe v slučaju izkrčenja teh nasadov za obnovo potrebno število cepljenk evropskih žlahtnih vinskih trt iz drž. trtnih nasadov brezplačno na razpolago. Orožništvo ima nalog, pri svojih službenih potovanjih opozoriti vse gostilničarje in trgovce, ki se pečajo s prodajo vina na drobno, da morajo na podlagi par. 54 lit. 2 obrtnega reda v obrtnih prostorih, kjer bi se hotela prodajati ali točiti šmarnica na vidnem mestu izobesiti tablo, na kateri je označeno, da se tam toči šmarnica ali kaka druga vrsta direktnih produktorjev in po kakih ceni. Proti neposlušnim se bode postopalo z vsjo strogostjo zakona. Omenjeni pridelek se ne sme prodajati pod splošnim imenom »vino« ali pod kako drugo označbo s katero bi se hotelo prikrivati, da izvira pijača od neposredno rođeđih grozdov vrst. — Glede mešanice navadnega vina s šmarnico ali kako drugo neposredno rođečo vrsto velja isto in se smejo take mešanice prodajati le pod imenom šmarnica, odnosno pijača od dotične, neposredno rođeče vrste. Ta odlok je s strani občinskih predstojništev običajnim potom prebivalstvu javno razglasiti.

To je verska strpnost! V Bugojni v Bosni je precejšnje število katoličanov. Že pred Božičem je iztirala oblast iz šole katoliškega župnika Čuturiča in mu prepovedala katehezo. Ta prepoved katehezacije je bila izdana iz še danes nepojasnjenega vzroka in mržnje do katolikov in iz osebnega sovraštva do župnika Čuturiča. Župnik se je dočovel s cerkvenimi starešinami in namesto v šoli je začel deco podučevati veronauk v cerkvi. Kateheziranje v cerkvi je prepovedala župniku policijska oblast, češ, da je treba za poduk veronauka v cerkvi posebnega dovoljenja od strani policije. Oblast je nato imenovala za poduk katoliške dece v veronauku dve učiteljici, od katerih je ena pravoslavna Srbkinja. Bugojnski katoliki so nato vzeli svojo deco iz osnovnih mestnih šol. A ko je zvedela o tem koraku staršev politična oblast, je začela ljudi kaznovati z denarnimi globami in jih zapirati. Med drugimi so vtaknili v zapor neko ženo, ki ima sedem majhnih otrok. Bugojnski katoliki sedaj vprašujejo: Kaj neki ni napravili pravoslavni Bugojinčani, ako bi se lotili poduka veronauka pri njihovi pravoslavni deci kak katoliki!

30.000 din. nagrade za poslanca. Staro in Bosansko Gradiško, koje loči Sava, veže pontonski most, katerega so postavili leta 1922. Poleg mosta stoji spominska plošča, ki vsakemu kaže, da je bil most zgrajen »pod vlado Nikole Pašiča in po zaslugi narodnega poslanca Dušana Subotiča.« Subotič se je zdaj zopet spomnil svoje zasluge in ker mu spominska plošča več ne zadostuje, je zahteval od občine 50.000 din. nagrade. Občina je siromašna ter se je branila na vse kriplje, toda g. Subotič je narodni poslanec radikalne stranke ter vpliven mož, kateremu se je nevarno zameriti. Dr. Kujundžić, ki je v imenu vseh meščanov protestiral radi izsiljevanja, je napadel Subotič na ulici ter ga neusmiljeno pretepel s palico in s pestmi. Končno je z raznimi šikanami svojo občino vendar prisilil, da mu je izplačala 30.000 din. nagrade, samo da ima mir pred nasilnežem.

Goriška Mohorjeva družba. (Vabilo na naročbo.) Od vseh Mohorjevih knjig so goriške od najmerodajnejših mest priznane kot najboljši Mohorjev književni dar. Prav posebno Koledar je po svoji opremi in vsebini prekosil vse dosedanje slovenske Koledarje. Družba izda za prihodnje leto poleg Koledarja, ki ne bo zaostal za letošnjim, vsaj še troje knjig. Druga knjiga bo zgodovinski roman: »Mučeniška kri.« Snov je vzeta iz dobe krščanstva. Roman je enakovreden s svetovnoznanim romanom »Quo vadis.« Spisal ga je francoski pisatelj Bertrand. Tretja knjiga bo vsebovala pripovedno snov, zajeto iz domačega knežkega življenja v poljudni obliki. Četrta knjiga: »Socialna čitanika« bo obravnavala temeljne probleme socialnega življenja s sodelovanjem priznanih veščakov. Vse to prejšnje člani za neverjetno nizko ceno: 5 lir, to je 15 din. (všteta poštnina in carina). Naroča se do konca marca pri poverjeniku Ljudevit Zorut, Maribor, Wildenrainerjeva ulica 6 II.

Žigosanje vstopnic. Dosedaj je žigosanje vstopnic za zabave, koncerte itd. vršil vedno oddelek fin. kontrole in se je veselična taksa plačala na pošti potom čeka ali pa pri davčnem uradu. Od sedaj naprej pa bodo to delo izvrševali davčni uradi za okoliš onih občin, ki spadajo k oddelku fin. kontrole na sedežu davkarije. Vsi prireditelji (društva itd.) na sedežu davkarij naj se torej obračajo radi plačila veselične takse naravnost na pristojni davč. urad. Kontrolo pri prireditvah samih bodo tudi v naprej izvrševali organi fin. kontrole, radi česar mora biti pristojni oddelek vedno o prireditvi obveščen. Za območje fin. ravnateljstva v Mariboru stopi ta sprememba s 1. aprilom t. l. v veljavo.

Velika dobrodelna tombola nižjih pošt in brzojavnih uslužbencev. Dne 10. maja 1925 priredi podružnica Osrednjega društva nižjih pošt in brzojavnih uslužbencev na Glavnem trgu veliko javno tombolo z mnogimi lepimi dobičkami. Vsaka tablica stane samo 2,50 din. Prodajajo jih vsi pismonoše in tobakarne. Ničje naj ne zamudi te ugodne prilike, vsak naj poskusi svoj osrečo. Čisti dobiček je namenjen bolnim in podpore potrebnim članom, njihovim vdovam in sirotam. Začetek točno ob 15. uri. — Odbor.

Zamenjava uradništva v Črnigori. Te dni je sklical na Cetinje črnogorski veliki župan Djeković konferenco vseh

sreznih načelnikov. Pri tej priliki se je sukral razgovor te vladne gospode krog uradništva v dobi zadnjih volitev. Črnogorsko uradništvo, ki pri zadnjih volitvah ni volilo in delalo za radikalijo, pričakuje vsak dan premestitev.

Neobičajna kazen. V črnogorskem selu Struga se je zgodil te dni zločin in kazen, ki je za te kraje nekaj neobičajnega. 18letni devojki Mileni Karadžić je doslej še neznan človek odrezal nos. Nesrečno dekle je porodilo pred meseci nezakonskega otroka, katerega je imela z nekim oženjenim moškim. Oblast je začela preiskovati zločin in kot krivec je osumljen brat onega seljaka, ki je označen za očeta otroku Milene Karadžić. Ravnoakar omenjeni zločin je izzval v črnogorskih krajih občno ogorčenje in to še prav posebno radi tega, ker ga ne pomnijo najstarejši Črnogorci. V vaseh in krajih stare Črnogore so se dogajali zločini z odrezanjem nosa ženskam kot največja kazen, ako so se spozabile, postale nezakonske matere, ali pa prelomile zakon.

Sneženi viharji v južnih krajih. Zadnje dni so divjali silotiti snežni viharji po južnih predelih naše države. V Južni Srbiji je vsled visokih zametov promet na mnogih mestih ukinjen. Sneg je zapadel tudi v Beogradu. Posebno iznenadenje je zadelo Dalmacijo. Po krasnih pomladanskih dneh je pred par dnevi nenadoma nastal mraz in pričelo je celo snežiti. Sneg je zapadel celo v Dubrovniku, kjer ga niso videli že več let.

Iz Celja.

IZ MESTNEGA MAGISTRATA CELJSKEGA.

Dne 13. t. m. se je vršila redna občinska seja, pri kateri so se reševale tekoče zadeve.

Pokojnine.

Z ozirom na novo službeno pragmatiko je bilo treba urediti tudi pokojnine mestnih upokojencev izza časa pred novo službeno pragmatiko. Sklenilo se je črtati svoječasni 25%ni povisek, zato pa so se zvišale draginjske doklade v inozemstvu živečih upokojencev za 50%, v tuzemstvu živečih pa za 100%. Temeljna pokojnina ostane v prejšnji višini. Celokupni povisek pokojnin bo obremenil mestno občino z zneskom po prilično 48.000 din. Vdovi Tereziji Farčnik po bivšem dolgoletnem mestnem grobarju se zviša podpora od 100 do 150 din. mesečno, ker je res nesposobna za delo. Mestnega vrtnarja se nastavi definitivno. Pobiralcu cestarine Bučarju se zviša nagrada na 1800 din. od 1. 1. 1925, pri čemur pa nagrada za nadurno delo odpade. Uradnikom stanovanjskega urada se zviša nagrada od 1. 2. od 200 na 300 din. Vdovi Jurija Lupše, ki se je ponesrečil v mestnem gozdu, se ne more dovoliti podpore, ker se ni ponesrečil v mestni službi.

Občinski svetnik Janič predlaga, da se v bodoče vse personalne zadeve, ki predvidevno obremenjujejo mestno občino za več let naprej, odkažejo iz personalnega odseka tudi finančnemu, da zamore tudi finančni odsek zavzeti svoje stališče glede potrebnega kritja. Umesten predlog pa je bil z večino glasov odbit.

Referent pravnega odseka je predlagal rešitev raznih navadnih domovinskih zadev.

Na njegov predlog se je pritožba Franca Nerata, stavbenika iz Gaberja, radi predpisa tlakarinske kazni odbila, ker so poizvedbe dognale, da pritožba ni utemeljena.

Občinska avtonomija.

V nasprotju s tozadevnim sklepom o priliki proračunske debate je odbor soglasno sklenil resolucijo, glede vrnitve občinske avtonomije v svoječasnem obsegu, izvemši policije. Pri proračunski debati so baš gospodje iz samostojnih demokratičnih vrst glasovali proti takemu predlogu, očitvidno le radi tega, ker je bil ta predlog stavljen iz vrst Slov. ljudske stranke.

Proračun za leto 1925.

Finančna delegacija je vrnila proračun, ker želi nekatere spremembe. Radi lažjega zaračunavanja davčne oblasti in davčnega urada želi, da se razne doklade na obrtni davek poenostavijo, da se zahteva pri vseh vrstah 220%. Sklenjena hišna najmarina se bo odobrila. Tlakarina se bo odobrila z izpremembo, da morajo biti davka proste pošiljke do 50 kg in z malimi spremembami pri sporovoznih pošiljkah; oprostitev davka pri dovlačnicah pa naj odpade. Ker se za proračun zelo mudi, je občinski svet tej želji finančne delegacije ustregel.

Kaldermina.

Ker nam še dosedaj carinska uprava ni plačala kaldermine, se sklone podvzeti skupne korake z ostalimi avtonomnimi mesti, kjer se pobira carina, da se že vendar enkrat izplača v zakonu nam pristojeci prispevek iz carinskih dohodkov.

Stara vojaška bolnica.

Stara vojaška bolnica se po izjavi vojaške oblasti ne bo mogla za občino pridobiti, ker baje namerava vojaška oblast na istem mestu staviti hišo za vojni okrug.

Obresti zastalih mestnih doklad

se sklone tudi v bodoče pobirati le z 6%; stroški izvršbe potom naše občine z alastne in prenešene eksekucije pa se določijo po vzorcu, kakor jih pobira Ljubljana.

Cvetličnjak v mestnem vrtu

je popolnoma v nevezdržnem stanju in ga bo treba podreti; za vrtnarja pa bo treba dobiti stanovanje drugje. Tozadevno se naj županstvo sporazume s predsedništvom okrožnega sodišča v Celju, da bi se v pritličju z malimi preuredbami dobilo primerno stanovanje za vrtnarja.

Za konjušnico

se proda vojaški upravi mestnega sveta 160 m² po 11 D. Stavba bo morala odgovarjati stavbenim in zdravstvenim predpisom.

Popravila.

Tlak v veži mestnega magistrata se mora najnujnejše popraviti z malimi stroški. Okna in vrata mestnega gledališča se naj prepleskajo v okvirju proračuna.

Tržno nadzorstvo

poroča, da so okoličani preteklo leto donasali vedno dovolj živil na trg. Svinjski sejmi so se vršili vsako sredo in soboto ter je bilo celo leto pripeljanih na sejm 2165 svinj. Slabo so se obnesli živinski sejmi, ki so se vršili trikrat na leto, a je bilo na nje prignanih komaj 316 glav goveje živine. Te sejme bo treba na vsak način z vsemi možnimi sredstvi poživeti. Kramarskih sejmov se je udeležilo celo leto okoli 180 do 190 tujih kramarjev. Obnesli so se srednje dobro. Tržne in sejsinske pristojbine so nesle mestu po odbitku stroškov okoli 90.000 din.

Konjušnica

za Narodnim domom je vojaška oblast postavila brez vsakega vprašanja mestne občine in sosednih interesentov. Mestni magistrat je napravil pritožbo na velikega župana, ki je interveniral pri divizijski oblasti. Konečno je vojaška oblast vendar sklicala komisijo na licu mesta. Zastopniki mestne občine in prizadeti sosedje so soglasno protestirali proti stavbi iz zdravstvenih in obče stavbenih ozirov, ker konjušnica nikakor ne spada skoro sredi mesta na tak prostor ter so zahtevali, da se mora ta baraka odstraniti. Občinski svet je to postopanje soglasno odobril.

Mesnice.

Pritožba mestnega oskrbnika zoper postavitev paviljona na mestu mestnega oskrbnništva se zavrne. Zaprošena preuredba gostilničarja Bregarja v svoji hiši v svrhu ureditve mesnice se bo ev. dovolila po ponovnem posvetovanju stavb. odseka.

Prošnji Jelenca za dovoljenje postaviti skladišče za kože za gostilno pri »Zelenem travniku« v bližini mestne klavnice se iz zdravstvenih ozirov z ozirom na običajni smrad, ki se širi iz takega skladišča, ne more ugoditi.

Elektrika.

Tovarni »Pirota« se javi, da mesto samo ne bo napeljal elektrike v tovarno, lahko pa si to napelja direktno iz tovarne Westen.

Prošnji Čeplaka, da se dovoli za mestni kino električni tok po 4 D, kakor se računa za pogon vobče, se dovoli.

Vodovod.

Gasilnemu društvu v Škofji vasi se dovoli napraviti tri hidrante, koje sme rabiti le v natanko določenih slučajih, osobito v slučaju požara.

Pogrebniemu zavodu

se dovoli naročiti par krst, za vzorce, ako bi jih mogli naši mizarji po isti ceni in kvaliteti napraviti. Načeloma se sklone, da se z naročevanjem krst od drugod ne sme oškodovati domačih obrtnikov. Občinski svetnik Šviga pravi, da si upa izdelovati konkurenčne krste.

Razno.

Potrebščine gospodinjske šole, ki se je zaprla, se naj dobro hranijo do nadaljnjega. Justična uprava se naj pozove; da čimprej dozida na prostoru bivšega okrožnega sodišča novo justično hišo. Stranišče v samostanski ulici se mora čimprej osnažiti in popraviti. Treba je napraviti načrt in proračun. Po par kratkih interpelacijah v manjših zadevah se je občinska seja zaključila.

Iz Maribora.

Omladinska prireditve. Na praznik, dne 25. marca, se vrši slovesna blagoslovitev društvene zastave. Blagoslovil jo bo mil. g. dr. Janez Tomažič v baziliki Matere Milosti. Vsa društva se tem potom še enkrat uljudno vabijo! Zbirališče v Vetrinjskem dvorcu do tri četrt na devet. Nato odhod v cerkev po Tattenbachovi in Frančiškanski ulici. Po cerkveni slovesnosti obhod po mestu v društveno dvorano v Splavarski ulici. — Popoldne ob 5. uri priredi naša Omladina veliko prireditev v Narodnem domu, pri kateri nastopijo vsi oddelki. Dramatski odsek vprizori dramo »Na dan sodbe.« — Vsi prijatelji in dobrotniki društva, pridite v najobilnejšem številu k tej izredni slavnosti! — Odbor.

Nova cerkev sv. Magdalene v Mariboru. Društvo za zidanje nove župnijske cerkve sv. Magdalene v Mariboru priredi razstavo konkurenčnih načrtov v dneh od nedelje, dne 22. t. m., do vštveši nedelje, dne 29. t. m. v veliki kazinski dvorani v Mariboru. Razstavljeni bodo vsi došli načrti, 34 po številu. Občinstvu je dostopna v delavniških od 10. do 12. ure in od 14. do 17. ure, ob nedeljah in na praznik od 8. do 12. ure in od 17. do 17. ure. Vstop je prost, prostovoljni denarni prispevki se pa hvaležno sprejmejo.

Pobiranje milodarov za bosanske cerkve. Dva katoliška Bosanca pobirata te dni po Mariboru milodare za zgradbo katoliške župne cerkve v Boču v Bosni, kjer živi 1800 ubogih ljudi brez vsake cerkve. Imata za pobiranje oblastno dovoljenje od notranjega ministristva, kakor tudi od naših oblasti, velikega župana, srezkega poglavarja in

policijskega komisarijata. Priporočil jih je za pobiranje v celi škofiji naš škofijski ordinarijat.

Odlikovanje pri mariborskem gledališču. Z redom sv. Save 4. stopnje sta odlikovana gg. policijski komisar dr. Brenčič kot gledališki intendant in operni ravnatelj Mitrovič. K odlikovanju se častita, ljudje pa le vprašujejo: zakaj ravno ta dva in nihče od ustvariteljev slovenskih gledaliških tal v Mariboru, ter pravijo, da bi bilo boljše in potrebnejše, če bi bili gledališču dali nekaj že davno obljubljenega denarja.

Občni zbor PTL. Na občnem zboru PTL, ki se je vršil v petek, se je izpopolnil odbor tako, da je bil mesto pokojnega g. dr. Medveda izvoljen preč. g. Moravec, mesto prestavljenega g. dr. Vončine pa srezki načelnik g. dr. Ipavc. Pokojnega soustanovnika g. dr. Medveda se je v toplih in hvaležnih besedah spominjal predsednik g. dr. Ploj. V počastitev spomina blagopokojnega so vsi zborovalci vstali. — G. docent dr. Matko je imel zelo zanimivo predavanje o golši, ki se mogoče ponovi. Udeležba občnega zbora ni bila ravno zadovoljiva, kar se je različno komentiralo. Pogrešali so se dijaki, ki po osmi uri nimajo izhoda. Mnogi so se tudi čudili, da »Jutro« ni objavilo njeni podružnici v Mariboru poslanskega vabila.

Ljudska univerza. V ponedeljek, dne 23. t. m.: Arhitektura, plastika in slikarstvo na Slovenskem. I. del, z mnogimi skopičnimi slikami, predava g. konzervator Stele iz Ljubljane. V četrtek, dne 26. marca: II. del. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina običajno nizka.

Skopična predavanja, združena s prosvetnimi večeri začne prirejati Prosvetna zveza v Mariboru. Predavanja se bodo vršila ob petkih zvečer v dvorani Zadržne gospodarske banke (pri franciškanski cerkvi) in bodo nudila vsakokrat najpestrejši spored. Opozarjamo na to vse, ki so pogrešali doslej takih prireditev, kakor vse druge, ki si želijo resne izobrazbe.

Slovenski dom, I. del, Prekmurje, bo glavni predmet skopičnega predavanja in prosvetnega večera, ki ga priredi v petek, dne 27. marca ob pol osmih zvečer Prosvetna zveza v Mariboru v dvorani Zadržne gospodarske banke. Predaval bo g. Marko Kranjc, ostali spored bo objavljen v prihodnji številki. Opozarjamo na to vsa naša društva v Mariboru, da poagitirajo med svojim članstvom za udeležbo. Za kritje stroškov se bo pobirala mala vstopnina in sicer za sedež 2 din., za stojišča 1 din., dijaki pa plačajo 50 par. Vstopnice se bodo dobile zvečer pri blagajni.

Društvo katoliških katechetov za lavantinsko škofijo ima v četrtek, 26. marca popoldne ob 2. uri v društveni sobi, Gledališka ulica drugi širši sestanek. Predava g. prof. Vreže o učnem načrtu.

Orjunska proslava. Včeraj krog poldneva so na novem delu Glavnega trga orjunaši, ki so se zbrali od daleč naokrog, razvijali svoj prapor. Uniformiranih je bilo ca 60 četverstovpov, civilistov pa približno tudi toliko. Gledalci in radovedneži kakor običajno ob vseh paradah, pa bi jih bilo gotovo še več, če bi bilo ugodnejše vreme.

Koncert »Drave« dne 4. aprila t. l. v Götzovi dvorani. Poleg moškega pevskega zbora pod vodstvom profesorja Hladkyja sodelujejo znani solisti gđc. Radova, g. Živko Avgust in Rumpre, ki poj enalašč za koncert »Drave« komponirane Adamovičeve skladbe.

Še v svoji postelji nisi varen pred zločinci. V soboto, dne 21. t. m., popoldne se je izvršil v Lirzerjevi hiši, to je Cvetlična ulica 39 in Loška ulica 25, v Mariboru, drzen napad na 60letnega, v svoji postelji spečega delavca Fr. Sturbaja, človeka, katerega ljudstvo hvali, ker je bil priden in zelo počten delavec. Pred par dnevi je dobil 3500 din. za prodane prašiče. V soboto popoldne se je čutil slabega in se vlegel v posteljo in je zaspal. Okoli štirih popoldne je slišala sosedinja v njegovi sobi neko stokanje. Sluteča kakšno nezgodo, je odprla vrata in se prestrašila ko je videla Sturbaja v postelji v krvi ležečega. Vprašala ga je, kaj da se je zgodilo, in on je odgovoril, da ga je nekdo udaril s sekuro večkrat po glavi, da je vstal in sta nato zločinca pobegla bogve kam. Rekel je pa tudi, da ju ne pozna, ker je spal, ko sta ga udarila. Pcklicali so takoj rešilni oddelek, ki ga je prepeljal v bolnišnico. Zakaj sta ga zločinca napadla, se dosedaj še ne, kajti njegova srebrna ura je ležala na mizi in tudi denarja mu nista oropala, bržkone zato ne, ker sta se zbala, ko se je Sturbaj dvignil iz postelje in sta zbežala, da jima ne pridejo na sled. Kakor pravijo drugi, sta se baje nad njim le maščevala. Policija je sicer že prijela dva delomrzneža, toda do nedelje popoldne se še ni ugotovilo, dali sta ona dva to storila ali ne. Vsekakor dela mariborske policija pridno na tem, da izsledi prave zločince. — Gori omenjena hiša je graje vredna, kajti hišna vrata se ne dajo zapirati, temveč ostajajo tudi ponoči odprta, tako da se stanovalci sami ne upajo stopiti ponoči iz sobe. Stanovalci bi bili tudi pripravljani, da bi si napravili ključce za hišna vrata, toda gospodar, ki je posestnik več hiš, jim ne da priložnosti, ker ne da napraviti ključavnice.

Smrtna obsodba dvignjena. Najvišje sodišče v Zagrebu je dvignilo smrtno obsodbo proti posestniškemu sinu Josipu Benkotu iz Lahonc pri Ormožu, ki je bila izrečena pri porotnem sodišču v Mariboru dne 19. decembra lanskega leta.

Trgovina z dekleti. V raznih mestih se je pojavila trgo vina z dekleti. Tudi v Mariboru ni nič boljše, kajti tudi sem prihajajo taki ljudje, ki se radi bavijo s tako kupčijo. 45letni Vinko Staler iz Rizice, ki je sedaj posestnik javne hiše »Pri zeleni lampi« v Sarajevu, je zvedel, da se nahajajo v mariborski bolnišnici tri krasotice. Dogovoril se je z njimi pismeno, da jih sprejme v službo, s čemur so bile one zadovoljne. Vsled tega se je pripeljal dne 6. septembra l. l. v Maribor, prinesel s seboj tri ženske obleke, jih vtihotapil v bolnišnico in je izročil tem dekletom razven teh treh oblek tudi še 1200 din. za vožnjo do Sarajeva.

Dekleta Pavla Dobaj, Ana Pangari in Ana Pelz so se preoblekle ter so izginile iz bolnišnice, kjer so se nahajale pod zdravniškim nadzorstvom. Peljale so se z že naročenim izvoščekom v Hoče, odkoder so se odpeljale v Sarajevo, kjer so stopile pri Stalerju v službo. Ko je pa dr. pravdnistvo to izvedelo, je obtožilo Stalerja po § 512 kaz. zak., vsled česar je bil ta pri okrajnem sodišču v Mariboru obsojen na štiri tedne zapora, poostrelega z dvakratnim postom, z dvema tridima ležiščama in z dvema tamnici. Staler se je nato pritožil, češ, da ga je opozorila na te tri dekleta neka Dunajčanka, da so se one same ponudile, ker niso imele druge službe in da okrajni sodnik v Mariboru ni pristojen za to zadevo. Okrožno sodišče v Mariboru je zavrnilo njegovo pritožbo kot neutemeljeno ter je potrdilo prvotno sodbo.

Gluhomemega slepca je prejela dne 1. novembra l. l. policija, ko je razcapan in bos brez sredstev taval po mariborskih ulicah. Obstoja sum, da ga je privedel v mesto kdo iz dežele, ki je bil po zakonu dolžan skrbeti zanj, pa ga je tukaj hotel prepustiti na milost in nemilost ljudi, oz. naprtiti mestni občini v breme. Njegova istovetnost se do danes ni mogla ugotoviti. Kdor bi mogel dati o njem kaka pojasnila, naj to javi pri najbližnji orožniški postaji, obč. uradu ali politični oblasti, da sporoči podatke velikemu županu mariborske oblasti. Slepca je srednje velik, okrog 60 let star, zelo starikevega obraza in razmršenih las ko stanjeve barve.

Tečaj za klekanje. Mariborsko slovensko žensko društvo, osek za pospeševanje edomače obrti, priredi, ako se priglasijo dovolj udeleženk, dvomesečen tečaj za klekanje. Prijave sprejema in natančnejša pojasnila daje do 28. t. m. gospa Zlata Brišnik v Slovenski ulici.

Občni zbor SPD, podružnica Maribor, se vrši dne 26. t. m., ne ob 9. uri, kakor pomotoma javljeno, temveč ob sedmi uri zvečer v Narodnem domu v Mariboru. — Odbor.

Državna borza dela v Mariboru. Od 15. do 21. t. m. je bilo pri tej borzi prijavljenih 159 prostih mest, 171 oseb je iskalo službo, v 44 slučajih je borza posredovala uspešno in 16 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 21. marca pa je bilo 1417 prostih mest prijavljenih, 2540 oseb je iskalo službo, v 625 slučajih je borza posredovala uspešno in 116 oseb je odpotovalo.

Gospodarstvo.

ZASAJAJMO VEČ NAMIZNIH GROZDNIH SORT.

Živimo v časih, ki stavijo z ozirom na eksistenčni boj na vsakega poedinca mnogo večje zahteve, nego je bilo to kedaj poprej. Vsak stan stremi za svojim napredkom in vsaka stroka se stalno izpopolnjuje. Pred vsem pa je potrebno, da napreduje kmetijski stan, ki je temelj vsem drugim stanovom.

Eno važnih kmetijskih panog tvori v Sloveniji že od nekdanj vinogradništvo. In ravno vinogradništvo je tista kmetijska panoga, kjer smo v zadnjih letih doživeli marsikatero trpko izkušnjo. Pomanjkanje sposobnih delavcev in zastoj v vinskem prometu v povčnem času je mnogege vinogradnika spravilo ob dobro voljo. Posledica tega je bila, da so vinogradniki zanemarjali celo najvažnejša vinogradna dela, kakor zatiranje nevarnih trinih škodljivcev in boleznih in neobhodno potrebna opravila glede obdelovanja vinogradniške zemlje, drugo in tretjo kop itd. itd. Tudi sajenje direktno rodečih trt (šmarnice, kvintona i. dr.) je pojav, katerega je pripisovati ne toliko neznanju posameznih vinogradnikov, kakor nezdravim razmeram v vinogradništvu sploh.

Z žalostjo moramo tedaj konstatirati, da smo v vinogradništvu v zadnjih letih prej nazadovali, kakor pa napredovali.

Da bi prišli tem nezdravim pojavom v okom, so priporočali razni vinarski strokovnjaki omejitve vinoreje le na najboljše lege in najbolj pripravne zemlje, kar je pač povsem pravilno. Zemljo, ki bi lahko služila poljedelstvu, ali je boljše za sadjerejo, pritegnimo, ako le mogoče, tem kulturam. Izdelali so tudi zakon, po katerem je prepovedano saditi nezlahtne sorte, oziroma spravljati vino teh sort v promet.

Imamo pa še en razlog za preorijentacijo v vinogradništvu. Če pogledamo v široke konsumentne kroge, opazimo, da se alkoholnih pijač porablja vedno manj in manj in da se vrši — bržkone pod pritiskom slabih socialnih razmer — nekako splošno iztuzenje delovnih ljudskih slojev. Ljudske mase, ki so tik pred svetovno vojno živele udobno, skoroda razkošno življenje, se obračajo k treznemu, tuintam celo k skrajno solidnemu življenju.

V očigled temu je pričakovati, da bodo ne neobhodno potrebne življenjske potrebščine, t. j. vino, zlasti slabejše kvalitete, zgubilo svoje častilce in odjemalce in grozdje, ki nudi človeku več ali manj redilnih snovi za njegovo prehrano, bo pridobilo v svoji vrednosti.

Pri zasajanju novih vinogradov bi bilo potemtakem treba vpoštevati to okolnost ter se nagibati k sortam, ki veljajo kot dobre namizne sorte.

Namizne sorte, ki pri nas prav dobro uspevajo, so: beli in rdčca žlahtnina, muškatelec, muškata žlahtnina in muškata silvanec. Navedene sorte so proti trtnim boleznim seveda dokaj občutljive, a jih bo treba zato tem skrbnejše negovati.

Ko bomo proizvajali večje količine grozdja popre imenovanih sort, bo mogel izostati izvoz italijanskega grozdja, katero je napolnjevalo dosedaj naša tržišča, delovni človek pa bo zavžival domači vinarski proizvod v svežem stanju ter s tem krepil svoje mišice.

Za umnega vinogradnika je važno edinole to, kaj naj ukrene, da mu bo vinorodna zemlja donala kar največ dobička. Zategadelj se bo radevolje preorijentiral v navedeni smeri, ako bo uvidel, da mu bo s tem zajamčen večji uspeh.

Stvar merodajnih vinarskih činiteljev je, da razmotrivajo takšna in enaka vprašanja, ki utegnejo postati za novodobnega vinogradnika velevažnega pomena.

Vekoslav Štampar.

Književnost.

Nova knjiga za obrtna učilišča. V zalogi šolskih učil in knjig v Ljubljani je izšla knjiga »Slovenska čitanka za obrtna učilišča.« Sestavil Henrik Podkrajšek, profesor na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Z 20 slikami. Cena vezani knjigi 50 din. — Ustroj obrtnega šolstva je tak, da je dobro urejena čitanka pri pouku nekaj neobhodno potrebna. Dočim pripravljajo posamezni učni predmeti vajenca špeciijelno za njegovo stroko, naj mu nudi čitanka v kratki in lahko umljivi obliki vse to, kar mu je neogibno potrebno vedeti tudi iz drugih obrtov in iz življenja sploh. O Podkrajškovi čitanki lahko rečemo, da ustreza vsem tem zahtevam in zato naj bi me bilo brez nje niti šole niti druge. Po njej naj bi segli osnovnošolski učitelji, ki poučujejo ali se pripravljajo za pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah, imel naj bi jo pa tudi vsak vajenec in vsak obrtnik. Bogata je lepega čtiva, ki bo pri vsakem čitatelju obrodilo svoj sad.

Dr. Andrej Gosar: Socialna ekonomija. Splošna knjižnica, znanstvena zbirka zvezek V. V Ljubljani 1924. Založila zvezna tiskarna in knjigarna, 8°, stran 297 + XII. Cena broš. 85 D, vez. 95 D. Znanstvena zbirka plodovite Splošne knjižnice je obogatela zope na novem znanstvenem delu v panogi, ki je med Slovenci in v splošnem med Jugoslovani, malo ali nič obravnana. Dr. Gosarjeva Socialna ekonomija je zlasti za naše razmere, to se pravi, če sodimo po teoretični, gospodarski literaturi, ki jo pri nas nasplošno poznamo popolnoma novo delo. To se vidi že iz njene vsebine, ki se strogo sistematično zaokrožena dela v pet delov: »O gospodarski vedi«, II. »O gospodarjenju vobče«, III. »Pravila subjektivnega (zasebnega) gospodarjenja«, IV. »O menjalnem mehanizmu« in V. »Subjektivno (zasebno) gospodarjenje in splošno blagostanje«. Če pri merjamo s tem običajna, splošna, teoretično-gospodarska dela, ki se vsa več ali manj delijo v poglavja proizvodnji, kroženju, porazdeljevanju in porabi (konsumu) dobrin, tedaj je na prvi pogled jasno, da gre v resnici za spis, ki se od običajnih teoretičnih gospodarskih del bistveno razlikuje. V tem pogledu bo dr. Gosarjeva Socialna ekonomija brez dvoma zanimala ne le teoretike, marveč tudi praktične, gospodarske strokovnjake. To pa tembolj, ker se zaključki, do katerih prihaja avtor glede najvažnejših gospodarskih pojavov, kakor so n. pr. cene, mezde, obresti, kapitalizem, tvorjenje in porazdeljevanje dohodkov itd. tako očitno no skladajo z modernim, gospodarskim življenjem, d morajo zanimati vsakega gospodarja, politika in posebno še vsakega sociologa. Zlasti slednji bo našel v tej knjigi novo teoretično osnovo za modernemu gospodarstvu ustrežajoče socialne reforme. Tudi v jezikovnem, oziroma terminološkem pogledu utegne knjiga zanimati, ker je avtor moral poiskati za svojo teorijo nove pojmov in izrazov. V splošnem je to novo slovensko izvirno, snigularen pojav, ki bo gotovo vzbud

VSE ZAHTEVA DOBRO ZLATOROG MILO!

ZLATOROG

širšo pozornost ne samo ožje interesiranih krogov, juristov, sociologov, ekonomov in sorodnih strokovnjakov nego vobče najširših intelektualnih krogov. K temu je v razmerju jz enakimi tujejezičnimi spisi cena te knjige, ki se odlikuje tudi po lepi, okusni zunanji opremi, — stane broš. 85 D, vez. 95 D — nepretirana, skoro bi rekli, skromna. Knjiga se dobiva pri založnici Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg 8 in v vseh drugih knjigarnah.

LISTER.

Grad Hrastovec.

Spisal dr. O. Ilauig.

(Konec.)

To je parcela 208 katastrske občine Zamarkova v Črnem lesu tik za vasjo Lormanje. Vidi se krog in krog izkopen jarek. Kraj je označen v mapi z Tičnica in je tudi med prebivalci tamošnjega kraja ta označba obče znana. Bržkone so imeli tam pripravo za lov različnih ptic, posebno sokolov, s katerimi so lovili tedaj divjo perutnino. Tudi pri vasi Reberca na Koroškem, nad katero je stal nekdanj grad, je kraj, ki se imenuje Tičnica.

Značilno je, da je ta parcela še dandanes last grajščine, četudi so okoli in okoli drugi že lastniki.

Pripovedka o grajščakah na Hrastovcu.

Dejstvo, da so tedanji grajščaki in njih nameščen- ci kruto ravnali s podložniki, ohranilo se je v različnih pripovedkah. Ob takozvanem Komarniku pri Črnem lesu, kjer je bilo nekdanj malo jezero, videti je dolg, nekaj metrov širok nasip. Ljudje vedo povedati, da so delali ta nasip podložniki. Grof je jездil v diru po tem nasipu gor in dol. Če se je poznala v zemlji podkev, so morali še enkrat pobijati s kiji po zemlji tako dolgo, da so bila tla trda kakor kamenita cesta.

V Pučenci blizu cerkve Sv. Barbare so širni gozdovi večinoma v strmi legi. Če je bil grof slabe volje, je ukazal podložnikom grabljati tam listje, a od spodaj navzgor in če je južni veter zanašal listje nazaj, je stal grof za ljudmi in jih priganjal z bičem.

Nekoč je padel grof, ko je tekel za obstreljeno divjačino, v ribnik pod Hrastovcem. Mimoidoči podložnik je priskočil takoj na pomoč in potegnil grofa, ker drugače ni bilo mogoče, za njegove dolge lase iz vode. Grof je podložnika pogostil v zahvalo. Ko pa mu je kmetič priznal tekem pogovora, da je potegnil grofa v silo za lase iz vode, je začel ta divjati, češ, kako si upa potegniti svojega gospodarja za lase. Zagrabil je puško in ustrelil kmeta, truplo pa vrgel v ravno tisti ribnik, iz katerega ga je prej rešil ubogi kmetič.

V svoji prevzetosti je dal tisti grof nekega dne poklicati vse žene svojih podložnikov, jih postaviti po vrsti, jim zavezal obličje, drugače pa jih je pustil v taki opravi, da bi noben mož ne mogel spoznati svoje žene, komur bi se to pa le posrečilo, temu je bilo zagotovljeno, da je od sedaj naprej oproščen davkov. Ženam je bilo tudi strogo prepovedano, da ne smejo cel čas spregovoriti niti besedice, kar je bila baje za nje itak največja muka. Le en mož je bil tako srečen, da je spoznal svojo ženo in sicer po brazgotini od stare rane, katero je prizadejal svoji ženi z otiko od pljuga, ko ga je razjezila na polju pri oranju, ker ni dobro vodila živine. Kmetič in njegova žena sta bila pa vesela, ker nista plačevala več davkov.

Vsak popotnik, ki je kedaj hodil po okrajni cesti Maribor—Sv. Lenart, je zapazil na mestu, kjer se zagleda Hrastovec, ob cesti zidan križ. Na vrhu raste mali borovec, ki je, kakor vedo ljudje povedati, davno čez sto let star.

Iz napisa na križu so povzeti tri letnice: 1210, 1815 in 1887.

Križ je tedaj silno star. Leta 1887 ga je dal popraviti lastnik Ivan Breznik, posestnik v Zamarkovi in napraviti napis:

O Jezus Ti mili
Usliši me v sili
Vem, da pomoči
Pri Tebi dobim.

Razumevno je, da pripisuje ljudstvo okolnost, da raste iz križa borovčič, nekemu posebnemu dogodku.

V gradu Hrastovec je bila zala deklica, ki je imela za ženina lepega kmetijskega fanta. Vsled velike lepote pa je zalezoval deklico hrastovski grajščak. Ker vse sladke obljube niso zapeljale stanovitne deklice, jo je dal grajščak skupno z njenim ženinom živo pokopati. Pred smrtjo je rekla deklica, da bo vzraslo v znak, da je bila nedolžna in stanovitna, na tem mestu neko znamenje. In res, ko so pozneje pozidali sorodniki na grobu križ, je zrasel na vrhu borovec, ki se vidi še dandanes in kljubuje ob pičli zemeljski hrani vsem vremenskim silam ter priča o značajnosti slovenske deklice.

Dotičnega grofa pa je doletela tudi zaslužena kazen. Lotila se ga je strašna bolezen. Ni mogel ničesar zavžiti, v prsih ga je peklo, da je od same vročine molil jezik iz ust, a vsaka hladilna kapljica ga je spekla kakor žrjavica. Še dandanes se vidi pred glavnim vhodom moška glava, ki kaže jezik. Ljudje pravijo, da je to glava tistega grofa. V strašnih mukah je tulil tako divje, da se je na sosedni hrastovski grajščini v Zenjaku splašil bik v hlevu, odtrgal močno verigo in zbežal proti Št. Petru.

Ko je nazadnje grof umrl, je postal na celem telesu črn. Ležeč na mrtvaškem odru, je nastal naenkrat velik šum, sveče ob odru so ugasnile, na stropu pa je nastala razpoklina, skozi katero je švigal ogenj, tako da so straž-

niki pobegnili samega strahu. Ko so se zjutraj vrnili, ni bilo na odru grofa več, na stropu je bilo videti ob razpoklini vse črno; raznesla se je kmalu govornica, da je grofa vzela zlodej, ker je še dolgo časa po sobi smrdelo, kakor po žveplu. Postelj, v kateri je grof ležal, je razneslo in nobenemu človeku se ni posrečilo, jo zopet zložiti.

Še dandanes govorijo ljudje, da straši v dotičnem delu grada. Okoli 11. ure nastane šum in piskanje ter praskanje, tako da niti najhrabrejši fantje niso vzdržali v teh prostorih več, ki so se nalašč nastavili tam, da bi pokazali svojo korajžo.

Na visokem hribu stojim in gledam na Hrastovec. Od Sv. Lenarta odmeva večerni zvon, v vinogradih se vzbuja veseli čriček in naznanja vinogradniku obilno in sladko trgatelo. Iz dimnikov belih hramov se dviga dim proti nebu in vabi gospodarja, ki obdeluje polje, k dobro zasluženi večerji, vmes pa ti veselo prepeva pastir na zelenem travniku.

Solnce se je nagnilo k zatonu, zadnji žarki odsevajo v čarobnem svitu iz številnih oken visokega gradu. Zdi se mi, kakor bi bil to odsev nekdanje slave tukajšnjih grajščakov. A minilo je vse, kakor je ugasnil zadnji žarek solnca, ki je ravnokar zatonilo za sinje vrhove zelenega Pohorja.

Ti slovenski rod pa si prestal vse težave in bridkosti, na svoji zemlji si sedaj svoj gospod!

Skakači pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

(Spisal dr. Ilauig.)

V zgodovini slovenskega naroda je postal trg Sent Lenart v Slov. goricah znan po skakačih — Springer —, ki so imeli tu svoj glavni sedež.

Skakači, tudi štiftarji ali zamaknjenci so smatrati kot verska zabloda in ta pojav je upoštevati kot odpor pripravega ljudstva proti razdirajočemu protestantstvu. To gibanje je pričelo na Tolminskem, se je razširilo od tod preko Notranjskega in Gorenjskega na Koroško in na Štajersko.

Kakor sem že omenil, je bilo v Sv. Lenartu glavno mesto za skakaške sanjarije.

Ta verska sekta se je ustanovila koncem šestnajstega stoletja.

Ivan Ripser, mestni župnik v Ptuj, poroča o teh skakačih, da so postavili leta 1599 leseno kapelico, pokrito z listjem in sicer blizu Sv. Lenarta ob okrajni cesti proti Radehovi.

Ljudje so si namreč ubili v glavo, da bodo prenesli angeli božji grob iz Jeruzalema k Sv. Lenartu in ga tako rešili iz oblasti nevernikov. Ako pa ne zidajo cerkve, pridejo velike nesreče in bo konec sveta. Shajali so se zlasti ob večerih na mlade sobote, zbijali različne burke, skakali, se čudno zvijali, imeli razne prikazni in prerokovali, zraven pa uganjali gnusne razuzdanosti.

Ker so skakači pripovedovali, da se jim je prikazal Bog s Kristusom, Marijo in vsemi svetniki in jim naročil, naj pridigujejo ljudem, da bo sveta konec, če ne zidajo cerkve, so nosili prebivalci sosednih krajev tem skakačem denar, zrnje in druga živila, privedli celo živino in darovali, kar so sploh mogli.

Ko je nadvojvoda Ferdinand ustanovil reformacijske ali verske komisije, je prišla ta tudi v Sv. Lenart.

Prišel je sam škof Martin Brenner s svojimi komisarji dne 5. prosinca 1600 od Radgone v snegu in dežju pozno zvečer v Sv. Lenart.

Per je bil trg itak katoliški, je imela opraviti komisija samo s skakači in je dala kapelico sezgati. Tri skakače so ujeli in jih odvedli v zapore gosposčine Radgona. Komisija je odpotovala na dan Sv. Treh kraljev v Maribor.

Toda skakačem ni skočilo srce v hlače; že leta 1605 so se obrnili župljani šentlenartske župnije do sekovskega knezoškofa s prošnjo, da smejo zopet postaviti kapelico in naj da preiskati čudeže, ki so se zgodili na tem mestu. Ker je bila njih prošnja odbita, so vložili drugo pri dežel-nem knezu, vsled česar je dal knezoškof po ptujskem mestnem župniku celo zadevo preiskati. Na podlagi tega poročila je bila prošnja zopet odbita.

Leta 1609 so prosili skakači celo nadškofa v Solno-gradu, da jim dovoli zidanje cerkve.

V tej prošnji so navedli 13 slučajev, v katerih so bili bolniki ozdravljeni, ker so se zaobljubili h kapeli pri božjemu grobu v Sv. Lenartu. Kot zadnji slučaj se navaja, da je prišlo leta 1609 več tisoč prej neznanih miši iz zemlje, ki so napravili na polju mnogo škode; ko so se pa ljudje

zaobljubili k tej kapelici in darovali svečo, je poplavila voda miši in vse pokončala.

A tudi ta prošnja je bila odbita. Vsled tega so se obrnili šentlenartski župljani na papeževega nuncija v Gradcu v daljšem pismu z dne 30. prosinca 1613, v katerem prosijo, da se sme postaviti cerkev božjega groba in se skid-cujejo na daljnih 15 čudežev, ki so se zgodili, ker so se dotični, oziroma njih sorodniki zaobljubili tej cerkvi e darili.

Tako je bil neki Kolman Scheff že mrtev in so ga hoteli pokopati, ker pa so prijatelji obljubili celega junca, je mrtvi naenkrat oživel.

Kot priče so podpisani župani različnih gosposčin, tako Hrastovec, Negova, Maribor, Cmurek, Biltovž, Velika Nedelja.

A tudi sedaj niso nič dosegli; pač pa so jim podrti kapelico v tretjem tednu po Veliki noči leta 1614.

A že dne 20. sušca 1615 so sestavili skakači v Ptuj zapisnik, v katerem navajajo vse čudeže, ki so se do tedaj zgodili.

To prošnjo je sekovski ordinarijat zavrnil. Kljub temu pa so postavili ljudje kapelico in uganjali v njej svoje spakarije.

To je napotilo sekovskega knezoškofa Jakoba Eberlein pl. Rottenbach (1615—1633), da se je obrnil na cesarja Ferdinanda II. V dotičnem pismu popisuje dosedanje dogodke in da so ljudje kljub temu, da je dala oblast kapelico porušiti, le-to zopet postavili, vsled česar se naj kapelica sežge.

Cesar Ferdinand II. je temu ugodil in dal dne 4. junija 1622 kapelico sezgati in postaviti vislice. To drastično sredstvo je učinkovalo, kajti leta 1625 že ni bilo več nobenega pristaša skakaške sekte.

Pot spomin na skakače je ostalo še do dandanes ime »prka farak«, s katerim imenom označujejo mali holmec ob okrajni cesti na severni strani proti Radehovi, kjer je stala nekdanj kapela skakačev, parcela št. 546—550 k. o. Sv. Lenart.

Sekta skakačev je bila tudi pri Sv. Benediktu in v Ruperčah, župnija Sv. Marjeta ob Pesnici.

Minulo je tedaj ravno 300 let, odkar je prenehala ta sekta. Zgodovinarji omenjajo, da je bilo to neka posebnost za Sv. Lenart. Je pač že tako. Sv. Lenart je imel že nekdanj svoje posebnosti in jih ima še — sedaj.

Dva pisarniška praktikanta s primerno šolsko izobrazbo, se sprejmeta. Predstaviti se je v svrhu nadaljnjega dogovora v pisarni inž. Rudolfa Pečlin, Maribor, Trubarjeva ulica 4. 118 2—1

Majerji in hlapci, pridni in pošteni ljudje, se sprejmejo. — Prosek-dvor, občina Bresternica pri Mariboru. 106 3

Iščejo se viničarji z 3—4 delavnimi močmi, pošteni in pridni ljudje, vešči v vino in sadjereji. Samo taki, ki razpolagajo z dobrimi spričevali, naj se javijo pri »Prosek-dvore«, občina Bresternica pri Mariboru. 107 3

Oves za seme se dobi najceneje pri Josipu Rosenberg, Maribor, Slovenska ulica. 85 10

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Belolakirana spalna soba, postelja, skladna miza in stoli iz poliranega hrastovega lesa, skobeljnik z nekaj orodjem se proda zaradi selitve. Naslov v upravnistvu. 121

Kupi se vsaka množina jesenovega lesa v hlohah od 20 cm in več premera ter v dolžinah od 2.10 do 4 metrov, franko vagon Radovljica. Reflektira se samo na absolutno zdrav les brez vej. Cenjene ponudbe na inž. Rudolf Pečlin, Maribor, Trubarjeva ulica 4. 119

Otročje vozičke

po zelo ugodnih cenah priporoča Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ulica 26. 123

:: Angleško in češko blago za spomlad ::

po vseh cenah in obleke po meri od 1500 din. naprej se dobijo pri

Aleks. Starkel,

Trg svobode 6. Maribor. Trg svobode 6.

?

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno iamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanjosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA

Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Ali sem že obnovil naročnino?

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografski zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povosčeni papir vedno v zalogi.

Morska trava (Afrik) najbolje vrste nudi vsako množino najceneje »Fruktus«, Ljubljana, Tabor 2 in Krekov trg 10. 760 10—1

Prevajanje in prepisovanje spisov oskrbuje »Posredovalec«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Kolje cepano, žagano, okroglo, prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25. 115 2—1

Prima Dürkopp šivalni stroji in kolesa po najnižjih cenah pri Alojzu Ussar, Maribor, Krekova ulica 14. 103

Naznanilo.

Načelstvo Posojilnega društva za župnijo Sv. Lenart v Slov. gor., reg. zadr. z neomejenim poroštvom naznanja, da obrestuje hranilne vloge po 11% in daje posojila upnikom po 13%. Uraduje se vsako nedeljo od 8. do 9. ure. 98 3—1

Klobuke, dežne plašče
od 300.— D. naprej, perilo, čevlje, dežnike, nogavice i. t. d. priporoča najceneje

Jakob Lah,
Maribor, Glavni trg št. 2.

Pozor!

Tvrška

Pozor!

L. UHLER

delikatesna trgovina

Glavni trg **Maribor** Glavni trg

priporoča svojim cenjenim odjemalcem svoje prvovrstno blago po najnižjih cenah: 111

- kg Trapistovskega sira polnomasten Ia din. 35
- kg Pol-ementatskega sira din. 50
- kg Švicarsko-ementalski sir din. 80
- kg Italijanski parmesan (3 leta stari) Ia din. 110
- kg domače gnjati (šunke) Vel. noč din. 42—44
- kg salame (Gavričovič) din. 130
- par domačih klobas (prekajene) din. 6

Preprodajalci dobe znaten popust.

VOLTA

DOMAČA ŽARNICA

TOVARNJA VOLTA D.D. MARIBOR

: Najboljše klobuke :

domače izdelavevseh vrst za moške in otroke dobite zaradi visoke valute z 20%nim popustom pri tvrdki

Anton Auer, klobučar

Vetrinjska ulica 3 Maribor Vetrinjska ulica 3.

Potrebujemo prvovrstne popolnoma čiste lipove, jablanove, vrbove in smrekove cepijenke.
[Ponudbe na:]
DRVINJE D. D. ZAGREB, Illica 3/II.

CEMENT
APNO Ia.
TRAVERZE

in vse vrste železnine po najnižji ceni se dobi na drobno in debelo pri tvrdki

Ivan Koržija

trgovina z železnino

Maribor

Aleksandrova cesta 42
Meljska cesta 1.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 P. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom!

Velika zaloga

vs-h vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

Ia gojzerci (hrbovski čevlji)

Ia zbiti sandali (popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najboljše ročno delo!

Ortna-kmetijska-cvetlična-semena

ZAHVALA.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega iskrenoljubljenega soproga, oziroma očeta in sina, gospoda

JOSIPA COPETTI

izrekamo tem potom vsem našo globokočutečo, srčno zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo komandantu mesta Maribor, g. polkovniku-brigadirju Mikoliču, komandantu 45. pp., pukovniku Spasoviču, gg. oficirjem, podoficirjem in moštvu za udeležbo pri pogrebu, vojni muziki, prečast. g. stolnemu župniku Fran Moravecu za tolažilne besede ob odprtem grobu, slavnima pevskima društvoma »Jadran« in »Frohsinn« za v srce segajoči žalostinki, darovateljem krasnega cvetja ter vsem, ki so našega mnogo prezgodaj umrlega ljubljence v tako obilnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Maribor, dne 18. III. 1925.

Globoko žalujoči ostali.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek, računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.